

Læs & Lær

Faglig læsning og skrivning

Kære kursister

Her får I som lovet et udvalg af mine slides fra danskseancen den 21.10. om eftermiddagen.

Jeg har slettet nogle slides, og alle børnebillederne er ligeledes fjernet, så I må tage til takke med disse meget kedelige udgaver.

Ligesom ved de slides jeg har sendt fra om formiddagen, skal I HUSKE - at disse slides nu er taget ud af en sammenhæng - deres mål var at støtte den mundtlige gennemgang, så måske er nogle ret tynde, og nogle har lidt statements-karakter og er tænkt som oplæg til refleksion.

Venlig hilsen og god fornøjelse med jeres danskundervisning i læsning og skrivning - Lena.

Lena Bülow-Olsen

Horsens, Dansk, eftermiddag

Den 21. oktober 2015

Fire forståelsesniveauer ifølge PIRLS

- at fokusere på og genfinde informationer og centrale ideer udtrykt direkte i teksten
- at drage enkelte følgeslutninger ud fra det læste
- at fortolke og integrere centrale ideer og informationer præsenteret i teksten
- at undersøge og vurdere indholdet, sproget og de tekstlige elementer

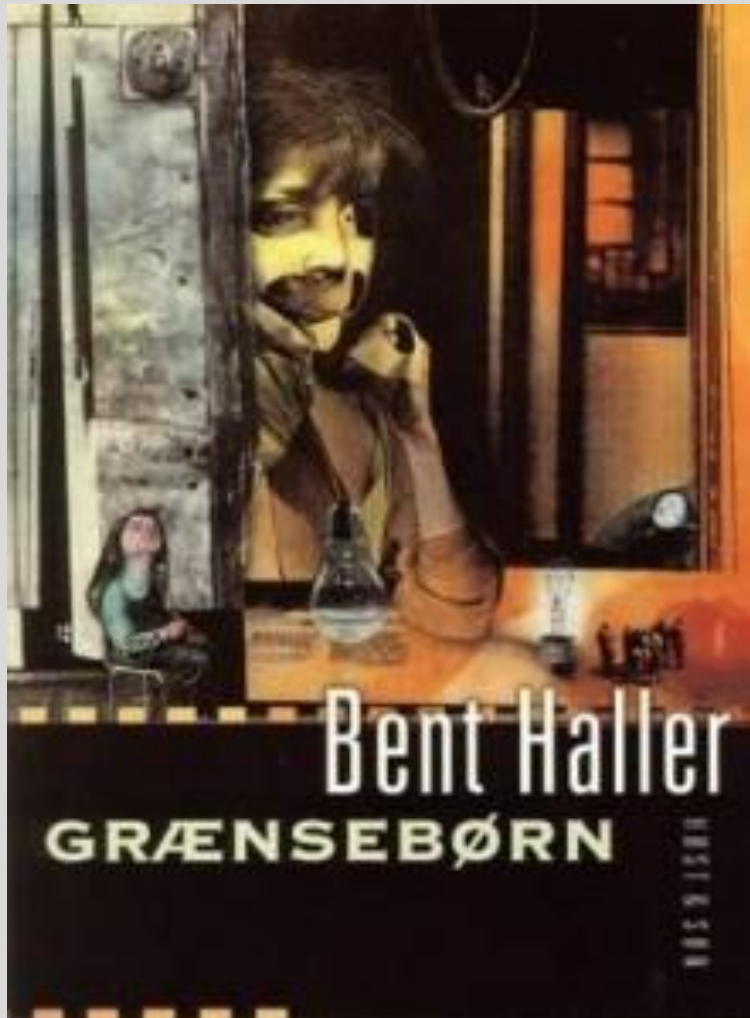
PIRLS

www.dpu.dk/pirls/pressemateriale/praesentation
fra pressemøde

Stop og tænk - strategien

Hvilke personer har vi mødt?	Hvad er der sket	Hvad er problemet / problemerne? (konflikten?)	Hvad tror du, der videre sker?

Bison – hvad er en korttekst?

EFTER

Lav et
to-kolonne-skema
Hvad sker der – hvad
tænker jeg?
Hurtigskrivning -
tekståbnere

**I lærings-
målstyret
undervisning
finder evaluering
sted både forud
for, under og
efter under-
visningsforløbet.**

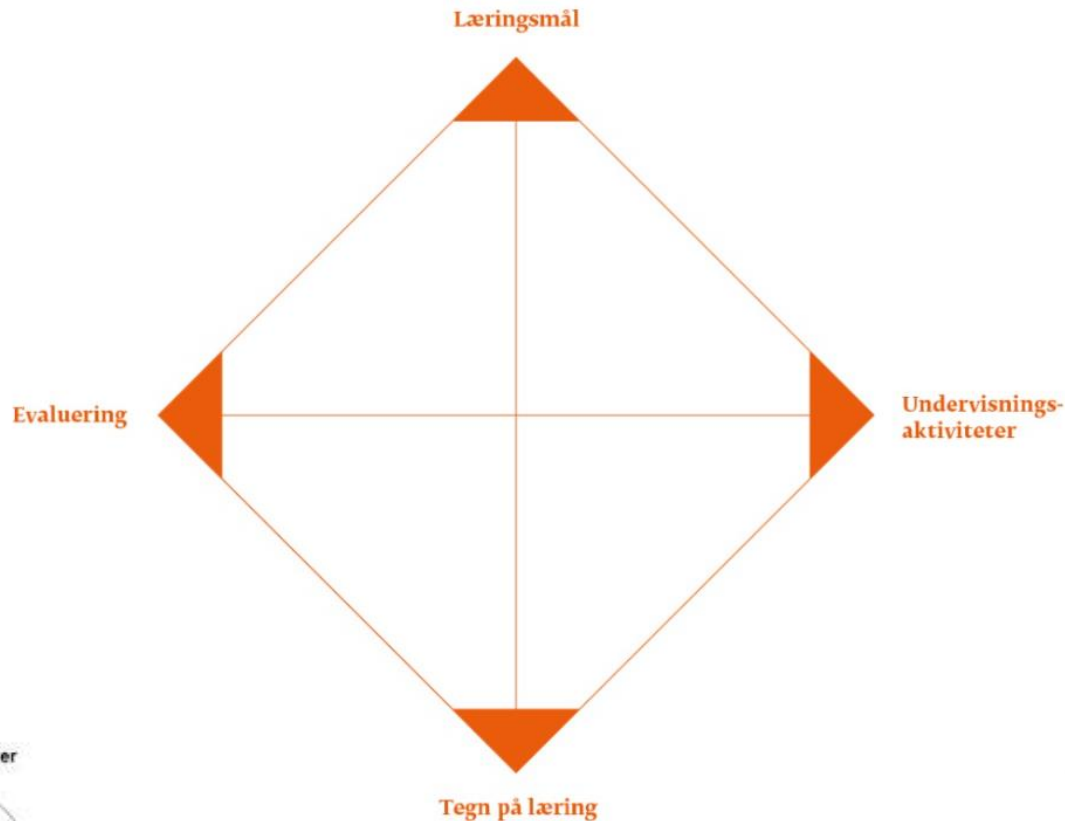
**Tegn på læring
er det, som
læreren og
eleven vil kunne
iagttage, at
eleven kan.**

**Undervisnings-
differentiering
– undervisnings-
aktiviteter der
skaber passende
læringsudfordringer
for alle elever frem
mod de Fælles Mål.**

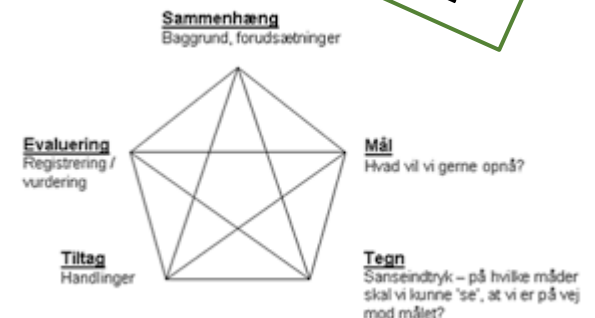
Relationsmodel - ny model fra UVM

Hvad indeholder de enkelte vinkler?

Hiim og Hippe

SMITTE

Undervisningens tre trin

Planlægning – gennemførelse - evaluering

Planlægning

Omsætning til konkrete læringsmål for undervisningsforløb

- Hvad er det nye, eleverne skal lære? Hvad skal eleverne kunne og vide ved afslutningen af et undervisningsforløb?
- Hvor befinder eleverne sig i forhold til de nedbrudte mål?

Valg af undervisningsaktiviteter

- Hvilke undervisningsaktiviteter fremmer elevernes læring?

Tegn på læring

- Hvad viser, at eleverne har nået læringsmålene?

Gennemførelse

Læringsmål for undervisningsforløb

- Hvordan tydeliggøres læringsmålene for eleverne?

Undervisningsaktiviteter

- Hvordan skabes passende læringsudfordringer? Hvordan stilladseres, varieres og sprogliggøres elevernes læring?

Tegn på læring

- Elevernes læring kan vise behov for op- og nedjustering af læringsmål.

Evaluering

Evalueringen foregår på fire niveauer:

- Elevernes læringsudbytte- selvevaluering
- Elevernes læringsudbytte- lærerens vurdering - (feedback)
- Lærerens undervisning- selvevaluering
- Lærerens undervisning- elevernes vurdering - (feedback)

Summativ evaluering

- Hvad har eleverne lært af forløbet?
- Hvad skal de bygge videre på i næste forløb?
- Er der elever, som ikke har nået det mindst acceptable niveau, og hvad skal der i så fald gøres?

Formativ evaluering

- Hvor befinder eleverne sig i deres læring?
- Hvor skal eleverne videre hen i deres læring?
- Hvilke næste skridt i undervisningen kan understøtte eleverne i at nå læringsmålene?

Litteraturarbejdets faser

Førlæsning:

Aktivering af elevernes baggrundsviden

Etablering af forforståelse

Læreren etablerer forventninger til stemningsleje og sørger for baggrundsforståelse, ordforklaringer etc.

Gennemlæsning:

Den umiddelbare læseoplevelse

Elevernes opdagende læsning

Elevernes dagsorden. Læreren i rollen som den udfordrende og spørgende.

Ind i
teksten

Genlæsning/Fokuslæsning:

Den undersøgende læsning – fordybelsen

Lærerens dagsorden (den lærerfaglige læsning styrer) Læreren i rollen som underviser

Ned i
teksten

Fortolkning:

Den refleksive proces – reflekterede udtryk

Elevernes dagsorden. Læreren i rollen som vejleder

1. opslag: Historien om Garmann begynder på denne måde

FRA SIT VINDUE ser Garmann en sort kat som stryger over vejen. Syv års ulykke, tænker han, lige da Roy fra fjerde cykler forbi. Sidste år kastede Roy hans løbesko op i telefonledningerne. De hænger der stadig.

Historien om Garmann begynder på denne måde.

- Hvad ser I på billedet?
- Hvordan tror I, Garmann har det? Hvad tror I, Garmann kan lide at lave?
- Hvem er Roy, og hvad tænker Garmann om Roy?

Mine
forventninger

Tekstens / bogens
signaler

FØR DU LÆSER

Faktuelle
oplysninger

Forfatteren

Vi kommer ind i værket

Aktiverer viden, forståelse og
forventninger INDEN læsning og
tolkning

Forforståelse

Den lille og den store viser

Før du læser

I den næste tekst hører vi om et venskab mellem to drenge.

Men hvad er egentlig en god ven? Find ud af, hvad I mener i klassen.

Tag en runde i gruppen, hvor I hver især begynder med sætningen:

En god ven er ...

Skriv i hver gruppe en liste med de ord, der beskriver en god ven.

Hæng jeres lister op i klassen, og fremlæg for hinanden.

Gem listerne – dem skal I bruge senere.

Inden I læser teksten, skal I også hver især tage stilling til følgende sætninger:

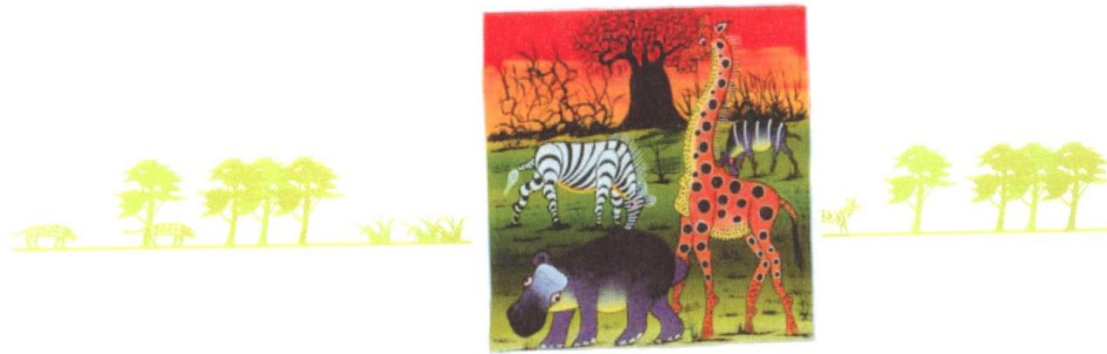
Er du enig eller uenig? Vend senere tilbage til opgaven.

Inden
læsning
Enig - uenig

Efter
læsning
Enig - uenig

- Jeg vil aldrig svigte en ven.
- Jeg synes, man skal lytte til sin mors råd.
- Jeg synes, det er tarveligt, at give andre skylden for noget, man selv har gjort.
- Det er vigtigt altid at være ærlig.
- Man kan ikke flygte fra sine problemer.

For- forståelse

Før I læser

Har I tænkt over, hvordan vi kan vide, hvad der er normalt, eller hvornår man er anderledes?

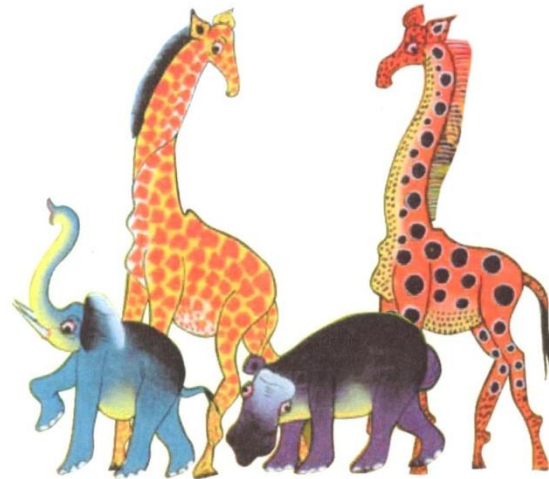
Har I tænkt over, hvem der bestemmer, hvad der er normalt, og hvem der bestemmer, hvad der er anderledes?

Find ud af, hvad I mener i klassen.

Tal først sammen to og to. Tag derefter en runde i klassen, og sig, hvad I mener og tænker.

Se på titlen og illustrationerne til historien.

Tal sammen om, hvad historien mon handler om.

Forforståelse og refleksion

1. Værd at vide og tænke over, inden I læser

Den næste tekst er et uddrag af romanen *Et mærkeligt skib*. At teksten er et uddrag betyder, at det kun er en lille del af hele romanen, I skal læse. Romanen handler om Elo, der er en ensom dreng. Hans far er bademester i byens svømmehal, og moren har forladt Elo og hans far.

Hvilke associationer får I, når I hører, at Elo er en ensom dreng? Udfyld **HVER ISÆR** tankekortet i træningshæftet, og tal sammen om jeres associationer. Tal også om forskellen mellem at være ensom og at være alene.

Mens du læser teksten, skal du være en meget opmærksom læser. Teksten ser let ud med mange korte sætninger, men du skal læse mellem linjerne og tænke over, hvad der også står i teksten.

Et mærkeligt skib

[UDDRAG]

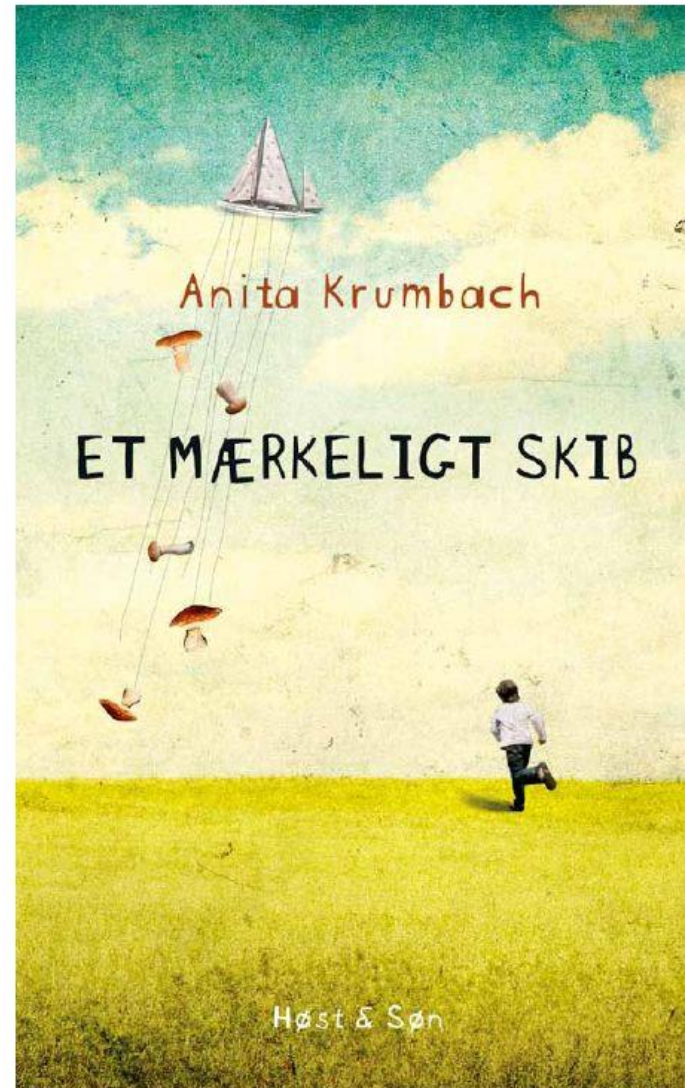
Anita Krumbach

Aftensmad

Elo cykler ind på stien langs rækkehusene i det øjeblik, lygterne tændes. Træerne står spinkle og lige høje. Fra nu af må han ikke røre pedalerne. Luften er fugtig og kølig på samme tid. Han skubber med fødderne det sidste stykke og læner sig hen over styret for at åbne den lave låge foran huset.

Der er mørkt i køkkenet. Elos far er længe i hallen om onsdagen. Elo står af cyklen og åbner døren til skuret. Han tænder ikke lyset. Stiller cyklen op ad væggen og står lidt i tussmørket.

Der lugter af hakkebøf. Hullet i bræddevæggen er et lysende øje. Han famler med hænderne og skræver over de hvide plastikstole, der ligger parvis oven på hinanden. Plankerne stikker i håndfladerne. Han lægger øjet helt til og ånder besværet gennem næsen.

Forforståelse og ”læseopgave”

Det gjorde indtryk på mig, at Karen Blixen ...

11 Karen Blixen – hvad tænker du?

Hvilket indtryk har du af Karen Blixen efter at have læst portrættet, brevet og uddraget af den selvbiografiske roman?

Skriv **HVER ISÆR** en log. I kan eventuelt skrive videre på de næste sætninger:

- Jeg tænker ...
- Det minder mig om ...
- Jeg lagde mærke til ...
- Jeg undrer mig over ...
- Det gjorde indtryk på mig ...
- Karen Blixen er ...

Arbejd sammen i **KLASSEN** om at karakterisere Karen Blixen i et *persontanke-kort*. Skriv i *træningshæftet*.

12 Lyst til mere?

Lav hver især en præsentation af Karen Blixen på bloggen. Find Karen Blixen Museets webside på nettet, og hent inspiration i billeder, lyd og tekst. Måske kan I finde gamle filmklip med hende på nettet. Brug også den viden, I netop har fået om Karen Blixen.

13 Værd at vide, inden I læser

I har læst korte biografier og tekster af berømte danskere, der alle har hentet inspiration i den store verden.

Nu skal I læse et digt af en anden berømt dansker, Benny Andersen (født 1929), som også i høj grad er en verdensborger. Hans kone, der var fra Barbados, lærte ham at bevare glæden ved livet og tænke positivt. Benny Andersen boede selv i en periode af sit liv på Barbados. Benny Andersen er kendt for sin humor og lysten til at lege med sproget. Hans digte er fyldt med humor, og de giver stof til eftertanke.

Mens I læser digtet *I begyndelsen*, skal I lægge mærke til, hvordan Benny Andersen omtaler Danmark og danskere i digtet.

Måske kender I ikke disse ord:

stoute stærke, seje

deporteret flyttet ved tvang

huguenoter navn på en gruppe forfulgte i det 16. og 17. århundredes Frankrig.

I begyndelsen

Benny Andersen

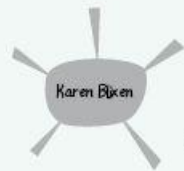
I begyndelsen var isen derpå kom indvandrerne de første jægere sydfra det var tider dengang kneb det med rensdyrsteg tog man til takke med østers

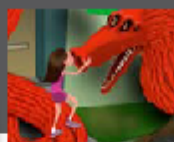
Da danerne blev trætte af at bo i Sverige flyttede de meget passende til Danmark og sådan er det gået slag i slag lige siden

De ankom til fods til hest til søs

men det gælder dem alle kyndige købmænd og stoute stenhuggere gæve gøglere og hårdføre håndværkere aktive arkitekter og ledige lejesoldater: de var med til at danne Danmark

Mange kom af egen drift mens andre var blevet drevet på flugt eller simpelthen deporteret hertil men det gælder dem alle franske huguenoter og russiske jøder hollandske gartnere på Amager polske roearbejdere på Lolland kartoffeltyskerne i Jylland: de var med til at danne Danmark

23 Lær personerne at kende – personkarakteristik

Rosa og Lille-Bent er hovedpersonerne i historien.

Hvad kan I sige om Rosa?

Tag en runde i **GRUPPEN**, hvor I hver siger et ord eller en sætning om Rosa. Bliv ved så længe, I kan.

I skal nu sammen lave et *hvem er du*-kort om Rosa. Skriv Rosas vigtigste egenskaber, og begrund egenskaberne med eksempler fra teksten.

Egenskab	Egenskab
Hue er rødlig	
1 Hue lyslatter dragen	1
2	2

Rosa

Egenskab	Egenskab
1	1
2	2

Personkarakteristik

To typer personkort

Hvad kan I sige om Lille-Bent?

Tag en runde i **GRUPPEN**, hvor I hver siger et ord eller en sætning om Lille-Bent. Bliv ved så længe, I kan.

I skal nu sammen lave et *persontanke*kort om Lille-Bent.

Hæng jeres *hvem er du*-kort om Rosa og jeres *persontanke*kort om Lille-Bent op i **KLASSEN**. Gå rundt og se på hinandens forslag. Tilføj nye ord og tanker på jeres kort.

Personkarakteristik – lær personerne at kende

Bliv en bedre læser: STOP OG TÆNK!

Arbejd med hvem er du-kort og lær personen at kende

Fra side 150 og 155

Jørn Birkeholm

Sankt Rosa

Stop og tænk			
Hvilke personer har vi mødt i historien?	Hvad er der sket?	Hvad er problemet/problemerne? Konflikten i historien?	Hvad tror du, der videre sker? Begrund.

Fra side 158

Få styr på handlingen

Arbejd sammen TO OG TO, og lav et hvem hvad hvor-tankekort.

Hvem

Hvad

Hvor

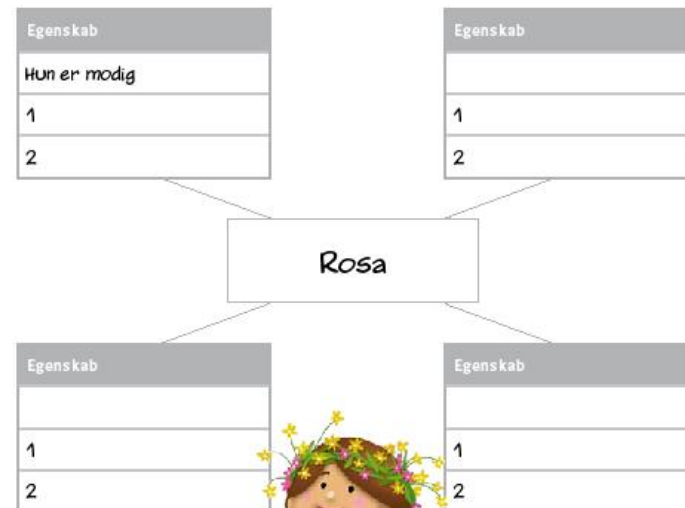
Hvornår

Fra side 159

Personkarakteristik

Lav sammen et Hvem er du-kort om Rosa.

Fra side 53

Hvad hører vi om Nikolaj?

Jeg undrer mig over ...

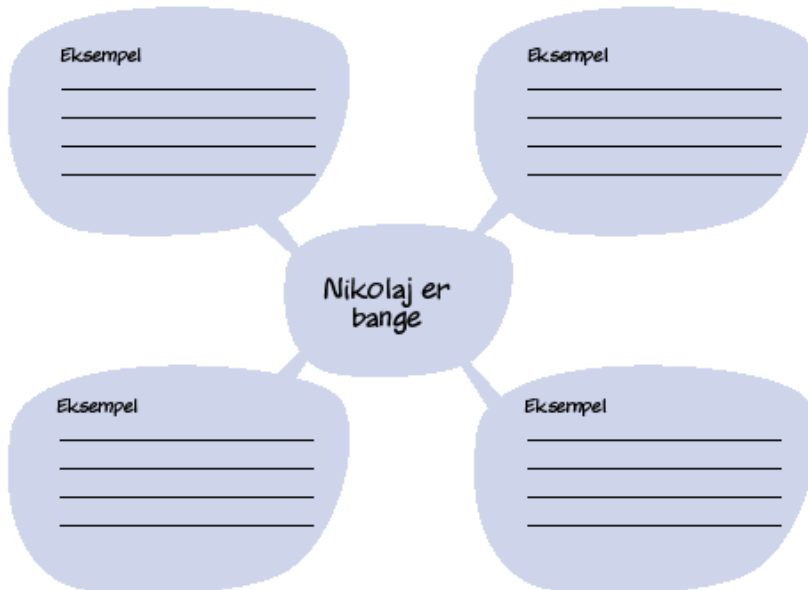
Hvad tænker du om det?

Personkarakteristik

Find ord og sætninger i teksten, der viser, at Nikolaj er bange.

Fra side 54

Træningshæfte:

Elevens refleksion
over teksten

Gå tæt på en
person – gå ned i
teksten

Aktiviteter – mål – aktiviteter - mål

1 Værd at tænke over – inden I læser

Bent Haller er en af Danmarks mest kendte og meget læste forfattere. Han har skrevet et hav af bøger til børn og unge, og han er også forfatter til mange voksenbøger. I har tidligere i bogen læst *Bare en hund*, og I har helt sikkert også læst flere andre af Bent Hallers tekster.

Hvilke tekster af Bent Haller kan I huske, og hvilke temaer møder man ofte i Bent Hallers tekster? Tal sammen i **KLASSEN**.

Den næste tekst er en novelle af Bent Haller. Titlen er *Sikre beviser*. Diskuter i **GRUPPEN**, hvilken genre titlen kan lede tankerne hen på, og hvilke forventninger I har til sådan en tekst.

Sikre beviser

Bent Haller

Replikkerne fløj gennem luften, fra mor til far, og fra ham til hende. Jeanette forsøgte at fange dem, holde dem fast og undersøge dem. Alle disse ord betød noget, de var vigtige. Men det blev sværere og sværere for hende, for når hun trådte nærmere, når hun blev synlig, så faldt replikkerne til jorden i en hastig hvisken. Sh. Så blev der uhyggeligt stille. Der kunne gå mange dage, hvor luften var tyk af tavshed. Så var ordene ganske korte og hverdagsagtige. Det var: *ja* og: *nej* og: *det ved jeg ikke*, den slags. Ansigterne var muret til, ethvert udtryk malet over. Hun forsøgte at åbne dem, men det lykkedes kun, når hun var alene sammen med mor, eller alene sammen med far. Når de alle tre var til stede samtidigt, så lagde der sig en tyk dyne af tavshed over dem. Derfor trak Jeanette sig ud af synsvinklen. Hun blev på sit værelse, for så varede det ikke længe, før stemmerne rejste et sandt stormvejr. Hun åbnede forsigtigt døren på klem, men hun kunne ikke fange replikkerne, de kom for hurtigt, og de blev filtret sammen til én eneste stor knude.

6. Klassetrin

Hvilke mål?

Mål på hvilket niveau?

Aktiviteter.....

FØR - UNDER – EFTER

Hvilke strategier i læsning og skrivning? Hvorfor?

Sikre beviser af Bent Haller

En lærerfaglig analyse

Undervisningsforløb

Lærerfaglig analyse

Mål

Aktiviteter

Metoder

Materialer

Evaluering

FORENKLEDE FÆLLES MÅL 2014

Målstyret undervisning

Fire kompetenceområder i dansk:

Læsning - Fremstilling - Fortolkning - Kommunikation

NATIONALT BINDEDE TEKSTER

- Fagformål
- Kompetenceområder
Kompetencemål
- Færdigheds- og vidensområder
Færdighedsmål
Vidensmål
- Opmærksomhedspunkter

KOMMUNALT BINDEDE TEKST

- Læseplan

VEJLEDENDE TEKSTER – DANSK

- Vejledning
(Fagformål og introduktion)
- Vejledende eksempler på ...
Læringsmål
Tegn på læring
Udfordringsopgaver
- Inspirationsforløb

VEJLEDENDE TEKSTER – GENERELT

- Læringsmålstyret undervisning
i folkeskolen. Vejledning (47 s.)
Læringsmålstyret undervisning i folkeskolen.
Introduktion [...] (18 s.)
- Tværgående emner
Sproglig udvikling (10 s.)
It og medier (9 s.)
Innovation og entreprenørskab (31 s.)
- Forskningsbaseret viden
om alsidig udvikling (12 s.)
- Understøttende undervisning

...

Oversigt over læseplansniveauerne i Forenklede Fælles Mål

DANSK – Mål og midler
Thomas Illum Hansen
Klim

Fagportal mellemtrin

GYLDENDAL

DANSK

3. - 6. KLASSE

BIBLIOTEK FORLØB TRÆNING REDSKABER LÆRER

Lena Bylow-Olse

Værktøjer

LÆSNING

Læs om ...

Læseforståelse

Faglig læsning i dansk

Faglig læsning 1

Faglig læsning 2

Fortællende tekster om vinger og frihed

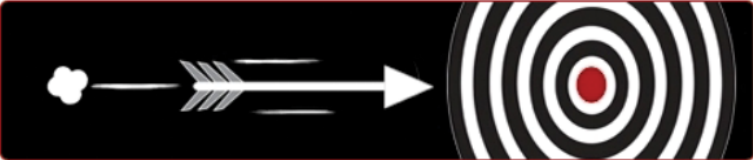
Berettende tekster om små og store oplevelser

Instruerende tekster - læse for at gøre

Argumenterende tekster om mobiler i skolen

Læseteknik

AA

Forløbet

☆ **Læringsmål**

1. En uhyggelig nat
2. Kom i gang med med teksten
3. Spørgsmål til teksten
4. Om Legoland
5. Kom i gang med teksten
6. Kom tættere på teksten
7. Hvad har du lært?
8. Brug det, du har lært

Redskaber

- Tankekort 1
- Tankekort 2
- Tankekort 3
- Betydningsordkort 1

Fagportal - udskoling

dansk

7.10. KLASSE

GYLDENDAL

★ FORSIDE BIBLIOTEK **FORLØB** AKTIVITETER REDSKABER TRÆNING KONKURRENCE LÆRER VÆRKTØJER ▾

FORFATTERSKABER
GENRER
HOVEDVÆRKER
LÆSNING
Læsetræning 1
Læseforståelse 1
Faglig læsning 1
Læsetræning 2
Læseforståelse 2
Faglig læsning 2
MUNDTLIGHED
PERIODER
SKRIFTLIG FREMSTILLING
SPROG
STAVNING

1. Læringsmål

Når du har arbejdet med dette forløb:

- kan du opstille dit læseformål, før du læser en tekst
- kan du beskrive teksttypen ud fra tekstens layout og skimmelæsning
- kan du vælge din læsemåde ud fra dit læseformål og ud fra teksttypen
- kan du bruge forskellige grafiske modeller til at få overblik over oplysningerne i en tekst
- kan du sammenfatte oplysningerne i en tekst, efter du har læst den.

FORLØBET

- ★ 1. Læringsmål
- 👤 2. Tjek på teksttypen
- 👤 3. Tjek på tekstens formål 1
- 👤 4. Tjek på tekstens formål 2
- 👤 5. Nærlæsning med Venn-diagram
- 👤 6. Nærlæsning med mindmap og VØL
- ★ 7. Evaluering

REDSKABER

- 📺 Film: Informerende tekster
- 📄 PDF Tjekliste
- 📄 VØL-skema
- 📄 Om VØL-skemaet
- 📄 Lucidchart (til VENN-diagram)
- 📄 Om Venn-diagram
- 📄 Mindmeister
- 📄 Om mindmap

Læs dansk på PORTALEN

GYLDENDAL
DANSK
3. - 6. KLASSE

BIBLIOTEK FORLØB TRÆNING REDSKABER LÆRER

Lena Bylow-Olsen

Værktøjer

LÆSNING

Læs om ...

Læseforståelse

Faglig læsning i dansk ▾

Faglig læsning 1

Faglig læsning 2

Fortællende tekster om vinger og frihed

Berettende tekster om små og store oplevelser

Instruerende tekster - læse for at gøre

Argumenterende tekster om mobiler i skolen

Læseteknik

Læs ord

AA

Faglig læsning

Argumenterende tekster om mobiler i skolen

Skal elever i skolen have en længere skoledag? Skal lektielæsning på skolen være tvungen eller ikke? Må du bruge din mobil i skoletiden? Skal det koste penge at gå til lægen?

I Danmark har vi demokrati, og det betyder blandt andet, at vi alle har ret til at have vores egen mening og sige den højt. Hvad lige netop DU mener og har lyst til at argumentere for, ved kun du. Men det er vigtigt at lære at argumentere, så andre vil lytte og tage dig alvorligt – også selv om de måske ikke er enige med dig.

Forløbet

- ☆ Læringsmål
- 📄 Hvad er argumenterende tekster?
- 👉 1. Ind i teksttypen
- 👉 2. Hvad mener I?
- 👉 3. Overtale eller diskutere?
- 👉 4. Subjektivt og objektivt sprog
- 👉 5. Dejligt mobil-forbud
- 👉 6. Mobiltelefoner i engelsk
- 👉 7. Skriv selv om mobiler i skolen
- ★ 8. Hvad har I lært?

Tekster

- 🔗 Spørgsmål om mobilforbud
- 📄 Dejligt mobil-forbud på min egen skole

Indhold - hvordan vælger I indhold?

Gys og gru i 5. klasse

Et fire-ugers forløb i efteråret 5. klasse

Kompetenceområder og kompetencemål:
Læsning - fremstilling - fortolkning - kommunikation

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensmål											
			Finde tekst		Forberedelse		Afkodning		Sprogforståelse		Tekstforståelse*		Sammenhæng	
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	1.	Eleven kan vurdere relevans af søgeresultater på søgeresultatsider	Eleven har viden om søgerelaterede læsestrategier	Eleven kan orientere sig i tekstens dele	Eleven har viden om rubrikker, billeder, diagrammer og grafik	Eleven kan læse ukendte ord ved umiddelbar genkendelse af de mest almindelige orddele	Eleven har viden om morfemer i danske ord	Eleven kan anvende overskrifter og fremhævede ord til at skabe forståelse af tekster	Eleven har viden om ord og udtryk, der forklarer nyt stof	Eleven kan gengive hovedindholdet af fagtekster	Eleven har viden om fagteksters struktur	Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne	Eleven har viden om metoder til sammenligning af teksters perspektiver
		2.	Eleven kan gennemføre billed- og fuldtekstsøgning	Eleven har viden om teknikker til billed- og fuldtekstsøgning	Eleven kan sammenholde teksters formål og indhold med læseformål	Eleven har viden om teksters formål og om læseformål	Eleven kan læse ukendte ord i fagtekster	Eleven har viden om stavemåde og betydning af ord i fagtekster	Eleven kan udlede dele af ords betydning fra konteksten	Eleven har viden om ordforståelsesstrategier	Eleven kan anvende grafiske modeller til at få overblik over teksters struktur og indhold	Eleven har viden om grafiske modeller	Eleven kan vurdere teksters anvendelighed	Eleven har viden om kriterier for teksters anvendelighed
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	1.	Eleven kan bruge it- og tænkeredskaber til at få ideer	Eleven har viden om it- og tænkeredskaber til ideudvikling	Eleven kan konkretisere ideer gennem tænkeskrivning	Eleven har viden om tænkeskrivning, brainstorm og mindmap	Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster	Eleven har viden om kommenterende og forklarende fremstillingsformer	Eleven kan give og modtage respons	Eleven har viden om responsmetoder	Eleven kan anvende afsnit og sætte komma	Eleven har viden om sætnings- og sætstruktur	Eleven kan fremlægge sit produkt for andre	Eleven har viden om modtagerforhold
		2.	Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med	Eleven har viden om fremstillingsprocesser	Eleven kan udarbejde forprodukter til dramatiske, dokumentariske og interaktive produkter	Eleven har viden om synopsis, manuskript og storyboard	Eleven kan udarbejde dramatiske, dokumentariske og interaktive produkter	Eleven har viden om virkemidler i drama og dokumentar på film, tv og på nettet	Eleven kan respondere kriteriebaseret på virkemidler	Eleven har viden om respons ud fra fastlagte kriterier	Eleven kan stave alle almindelige ord sikkert	Eleven har viden om bøjningssystemer og ords oprindelse	Eleven kan revidere sin arbejdsproces frem mod næste produktionsforløb	Eleven har viden om revision af arbejdsproces og målsætning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	1.	Eleven kan læse med fordobling	Eleven har viden om at læse på mellem- og bag linjerne	Eleven kan undersøge fortællerpositioner	Eleven har viden om fortællertyper	Eleven kan udtrykke sin tekstforståelse gennem medskabelse af	Eleven har viden om metoder til medskabende arbejde	Eleven kan anmelde litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven har viden om anmeldelsesgenrer	Eleven kan sætte teksten i forhold til andre værker	Eleven har viden om intertekstualitet		
		2.	Eleven kan udtrykke en æstetisk teksts stemning	Eleven har viden om måder at udtrykke teksters stemning på	Eleven kan undersøge teksters rum og tid	Eleven har viden om scenarier og tidsforløb	Eleven kan sammenfatte sin fortolkning	Eleven har viden om motiv og tema	Eleven kan vurdere en tekst i lyset af tekstens samtid	Eleven har viden om måder at vurdere tekster på i forhold til deres samtid	Eleven kan sætte det læste i forhold til tekstens samtid	Eleven har viden om udvalgte historiske og kulturelle literære		
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer	1.	Eleven kan påtage sig roller i samtalsituationer	Eleven har viden om frie og formaliserede samtaleformer	Eleven kan bruge kropssprog og stemme i oplæsning og mundlig fremlæggelse	Eleven har viden om talerens virkemidler	Eleven kan vurdere konsekvensen af ytringer på internettet	Eleven har viden om muligheder og faldgruber for kommunikation på internettet	Eleven kan indgå i sprogligt mangfoldige situationer	Eleven har viden om samspillet mellem sprog, kultur og sproglig mangfoldighed	Eleven kan trække tråde fra et sprog til et andet	Eleven har viden om sprogets historie og sprogfamilier		
		2.	Eleven kan tage forskellige roller i en styret debat	Eleven har viden om debatroller	Eleven kan skabe fælles fortællinger sammen med andre	Eleven har viden om improvisation, manuskript, koreografi og scenografi	Eleven kan vurdere samarbejds muligheder på internettet	Eleven har viden om samarbejds muligheder på internettet	Eleven kan kommunikere i enkle situationer med nordmænd og svenskere	Eleven har viden om ligheder og forskelle mellem dansk, norsk og svensk sprog	Eleven kan iagttage en kommunikationssituation	Eleven har viden om kommunikationsmodeller		

Gys og gru i 5. klasse

Et fire-ugers forløb i efteråret 5. klasse

Læringsmål – formuleret til eleverne

I skal:

kunne bruge før-læsestrategier

kunne finde spor i en tekst

kunne fortælle om genretræk i en gyser

Lave personkarakteristik af hove- og bipersoner

kunne bruge gysergenrens virkemidler til selv at skrive en gyser

kunne give en samlet fortolkning af en gyser og tage stilling til det etiske tema

kunne læse op med indlevelse og intonation

have viden om hvordan man skriver en artikel

kunne skrive indlæg på klassebloggen om jeres holdning til teksternes temaer

Kunne tolke gysergenrens filmiske virkemidler

Kunne producere en "gyselig" lydsekvens

Gys og gru i 5. klasse

Aktiviteter:

arbejde med forforståelse

læse gysere – Grev Dracula, Faret vild, Den flasken peger på

Arbejd med STOP og TÆNK

se på humor i tekster

arbejde med fortæller-synsvinkler

øve jer i at læse op

lære nye ord og arbejde med ordvalg

arbejde med tegnsætning

arbejde med spændingen i en tekst og med anslag og slutninger

arbejde med fortællersynsvinkler

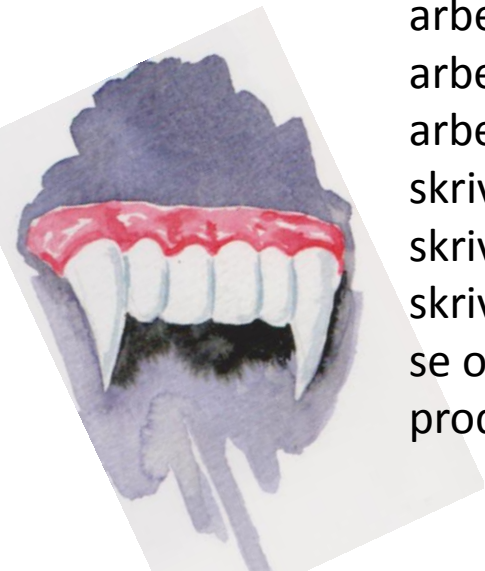
skrive en avisartikel

skrive gysere

skrive digte

se og analysere gysersfilm, Buldermand + Coraline

producere en kort gysersfilm

Gys og gru i 5. klasse

Tegn på læring eller...???

I skal kunne bruge gysergenrens virkemidler til selv at skrive en gyser:

skabe et godt gysermiljø

skabe en skummel persontegning

holde på hemmeligheden

lægge spor ud i teksten

disponere teksten – anslag og slutning – klimaks

tidsforbindere – varierede

varieret ordvalg

måske illustrere

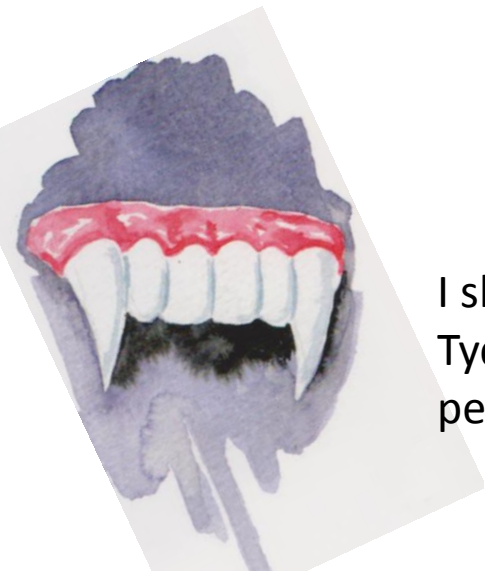
afsnitsopdele

stave korrekt

sætte tegn

I skal kunne læse op med indlevelse og intonation:

Tydelig stemme, distinkt udtale, prosodi, pauser, øjenkontakt, persontegning

Gys og gru i 5. klasse

Evaluering - relater til mål

Evaluer, og bliv klogere på, hvad du har lært!

1. Hvilke genretræk er særlige for gyseren? Brug et *tankekort*.
2. Hvorfor lægger forfatteren spor ud i teksten? Forklar, hvad det betyder for læseren.
3. Hvad er humor? Forklar ordet i et *ordskema*.
4. Vis, at I har tjek på tegnsætning. Nævn mindst fire tegn, og forklar, hvornår de bruges.
5. Er du blevet en god oplæser? Vurder din præstation på en skala fra 1-5.
6. Skriv, hvad I ved om en 3.personsfortæller.
7. Beskriv et typisk gysermiljø. Brug stemningsskabende ord.
8. Forklar ordet synonym. Brug et *ordskema*.
9. Hvad er særligt for en avisartikel? Brug *tankekort*, når I viser, hvad I ved om genren.
10. Nævn mindst fem nye ord, I har lært.
11. Hvilke opgaver i dette kapitel har du haft mest glæde af at arbejde med? Hvorfor?

Vælg også to tekster, som du selv har skrevet, og gem dem i portfolioen. Det kan være dit gyserdigt, Adams dagbog, din avisartikel, din gysere eller din film og manuskript.

Åbne spørgsmål, Flervalg, sand/falsk, Cloze-opgaver, Samtaler, Runder, Fremlæg, Tekster???

Feedback og feedforward??

Familier - opbrud og relationer

Fokus på fortolkning - 7. - 9. klasse

Elevne kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Færdigheds- og vidensmål:

Eleven kan reflekteret indleve sig i tekstens univers som grundlag for fortolkning

Eleven har viden om fortolkningsorienterede læsestrategier

Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst

Eleven har viden om analysemetoder og forståelsesstrategier

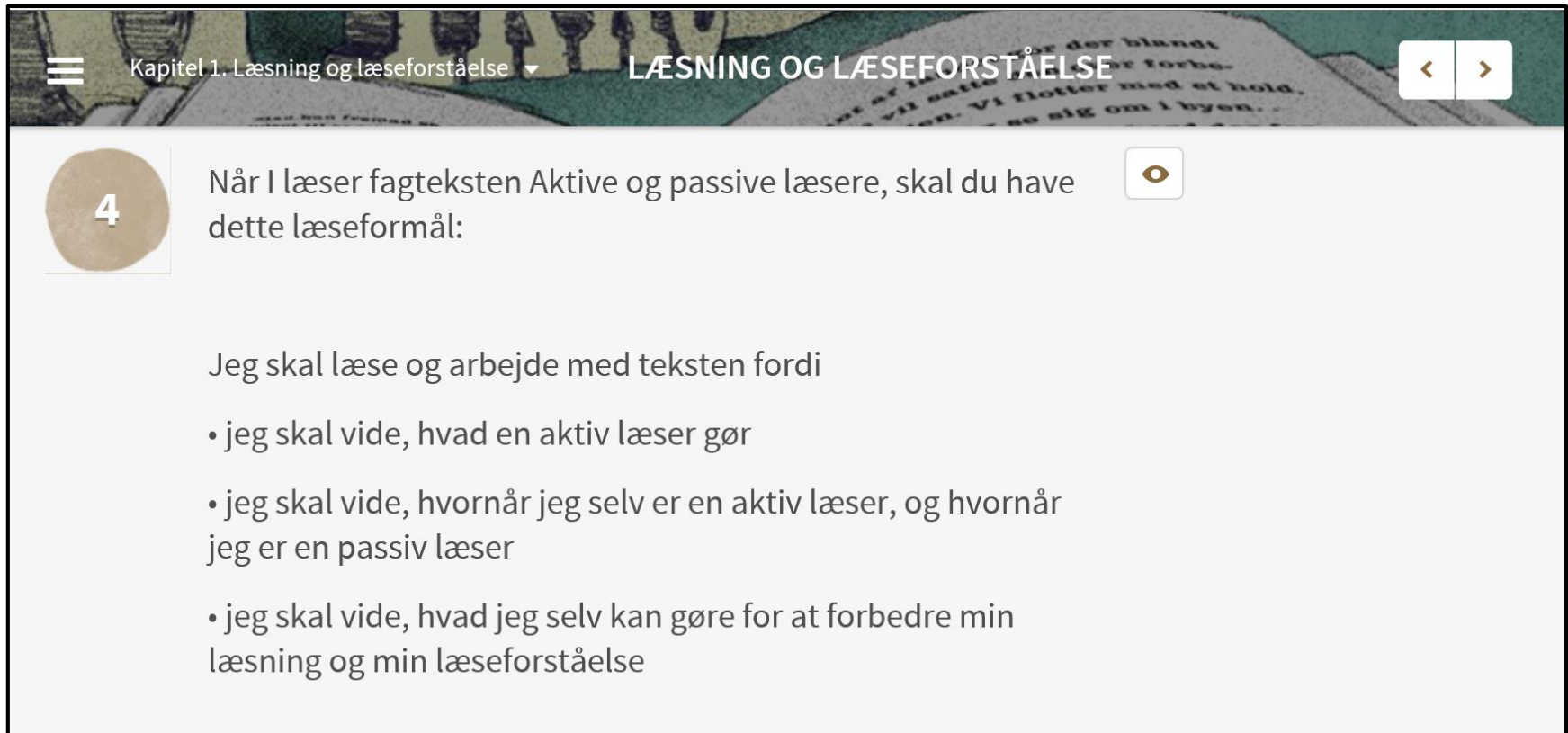
Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster

Eleven har viden om identitetsfremstillinger

I-dansk - Alinea

Ilit – mellemtrin

Mål i elevhøjde til en læseopgave

The screenshot shows a digital learning interface. At the top, there is a navigation bar with a hamburger menu icon on the left, the text 'Kapitel 1. Læsning og læseforståelse' with a dropdown arrow, the title 'LÆSNING OG LÆSEFORSTÅELSE' in the center, and two arrow icons on the right. Below the navigation bar, there is a large circular icon with the number '4'. To the right of this icon is the text 'Når I læser fagteksten Aktive og passive læsere, skal du have dette læseformål:'. To the right of this text is a small eye icon. Below this text is a list of three bullet points: 'Jeg skal læse og arbejde med teksten fordi', '• jeg skal vide, hvad en aktiv læser gør', '• jeg skal vide, hvornår jeg selv er en aktiv læser, og hvornår jeg er en passiv læser', and '• jeg skal vide, hvad jeg selv kan gøre for at forbedre min læsning og min læseforståelse'.

☰ Kapitel 1. Læsning og læseforståelse ▾ LÆSNING OG LÆSEFORSTÅELSE < >

4

Når I læser fagteksten Aktive og passive læsere, skal du have dette læseformål: 👁

Jeg skal læse og arbejde med teksten fordi

- jeg skal vide, hvad en aktiv læser gør
- jeg skal vide, hvornår jeg selv er en aktiv læser, og hvornår jeg er en passiv læser
- jeg skal vide, hvad jeg selv kan gøre for at forbedre min læsning og min læseforståelse

Gyldendals danskportal Læringsmål ved alle forløb

Af Hanne Schriver

I forløbet skal I arbejde med pressefotos, som I skal analysere, vurdere og perspektivere. I skal lave en fælles analyse i klassen, og I skal arbejde med udvalgte billeder i mindre grupper.

FORLØB **REDSKABER** **TRÆNING** **KONKURRENCE** **TIL LÆREREN** **VÆRKTØJER ▾**

1. Læringsmål

Når du er færdig med forløbet, skal du kunne

- få øje på og analysere et pressefotos virkemidler
- vurdere et pressefoto i forhold til den sammenhæng det indgår i
- perspektivere et pressefotos motiv og situation til den omgivende verden

FORLØBET

- ★ 1. Læringsmål
- 🌸 3. PressefotoCirklen
- 📄 2. Pressefoto - et udsnit af virkeligheden
- 📅 4. Årets Pressefoto 2012/13
- 👉 5. Overblik - dit førstehåndsindtryk
- 👉 6. Betragtning - billedets kontekst
- 👉 7. Analyse
- 👉 8. Vurdering - billedets intention
- 👉 9. Perspektivering - den store sammenhæng
- 👉 10. Gruppearbejde - analyse
- 👤 11. Årets ElevFoto 2014

Skrivedidaktik - lederroller

Ishøjprojektet:

Fravæerspunkter

- Lærerne har ikke et fælles sprog om skrivning (minus viden)
- Sjældent et formuleret formål med skrivning
- Lærerne giver skriveordrer mundtligt
- Eleverne mangler værktøjer og støtte under skrivningen

Lene Storgaard Bork – 2014 – Ishøj-projektet

Interventioner

- Dialog om skriveundervisningen
- Tydelige formål med skrivningen
- Skriveordrer på mange forskellige måder
- Eksemplarisk læring
- Gruppe / individuel skrivning / respons

The Writing Revolution

Eksplicit skriveundervisning SYSTEMATISK OG TYDELIG I ALLE FAG

Fem prinsipper for god skriveopplæring. Bedre skole 2,
2013

Princip 1

Skriv meget på faget præmisser og brug skrivning i kundskabstilegnelsen

1. Skriv meget – øvelse
2. Skrivning på tværs af fagene – redskab til læring, refleksion og kundskabsudvikling : tænkeskrivning
3. Skrivning på fagenes præmisser – egen terminologi, egne teksttyper og egne skrivemåder

Princip 2

**Brug formativ vurdering for at fremme elevernes
skriveudvikling**

God vurderingspraksis → læringsmotivation
→ mere elevbevidsthed → bedre læringsudbytte

Vurdering undervejs i forhold til formål og
vurderingskriterier

Princip 3

Gør eleverne til strategiske skrivere

Hvad gør man, når man skriver?

Gode skrivestrategier til brug

Før – under og efter

fremmer skrivemotivation og
skrivekompetencen.

Princip 3

Gør eleverne til strategiske skrivere

Hvad gør man, når man skriver?

Gode skrivestrategier til brug

Før – under og efter

fremmer skrivemotivation og
skrivekompetencen.

Princip 4

Giv rammer som støtte til elevernes skrivning

EksPLICIT og systematisk skriveundervisning

Skriverammer defineres som systematisk stilladsering

Rammer for skrivning

[Genreskrivning, Danskfaget](#)

Margit Gade: [Skriveskabeloner](#)

Google: [Billeder af skriveskabeloner](#)

Andre rammer – hvor??

Princip 5

**Skab et læringsrum / klasserum,
hvor tekster og skrivning diskuteres**

At lære et fag er at kunne snakke,
læse og skrive og i faget

Skriveglæde – eleverne skal opleve
skriveopgaver som meningsfulde

Par - / gruppearbejde

SAMMENLIGN DE 5 PRINCIPPER MED
JON SMIDTS 10 TESER

Brug eventuelt et Venn-diagram

Hvad mangler hvor – og hvilken
betydning kan det have, hvad man
vælger?

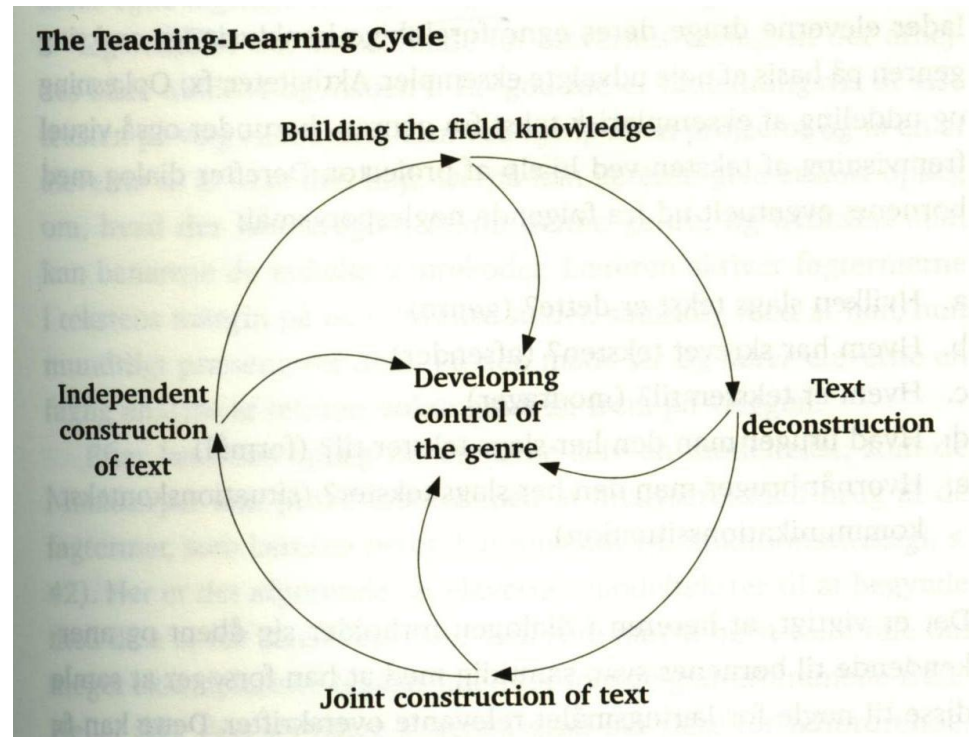
Det pædagogisk aspekt

- Stilladsering
- Modellering
- Nærmeste udviklingszone
 - Aktive elever

Den cykliske opbygning – det spiraliske princip

Planlægning
Gennemførelse
Observation
Analyse
Vurdering
Ny planlægning

Genreopædagogik

7. klasse skriver avisartikel: [Filmkompagniet](#)

Skrivning i Køge: [Læsemagasinet](#)

Motivation

DE 5

- Mestringsmål,
- Fællesskab og den enkelte elev
- Krav, forventninger og selvopfattelse
- Noget at skrive om
- Værktøjer.

Motiverende elementer

1. Mestringsmål, fællesskab og den enkelte elev
2. Krav, forventninger og selvopfattelse
3. Noget at skrive om
4. Værktøjer.

Mestringsmål fællesskab og den enkelte elev

Forventningerne om mestring

Tydelige og evaluerbare mål

Lærerteam

Mestringsmål udtrykt eksplicit
som del af fagenes mål

Krav, forventninger og selvopfattelse

Realistiske med høje forventninger
Egen mulighed for succes
Anerkendes for indsats
At fejle er en del af en læreproces

Noget at skrive om

Input – oplevelser – sansninger

Tale

Læse

Skrive

Læreropplæg / indgangen?????

Viden om det, der skal skrives om

Værktøjer

Formål

Teksttypekendskab

Viden om verden

Viden om sprog

Stavning

Det nyeste - FFM og Læseforståelse

Diverse titler:

[Nationalt videnscenter for Læsning](#)

DE 5 daglige

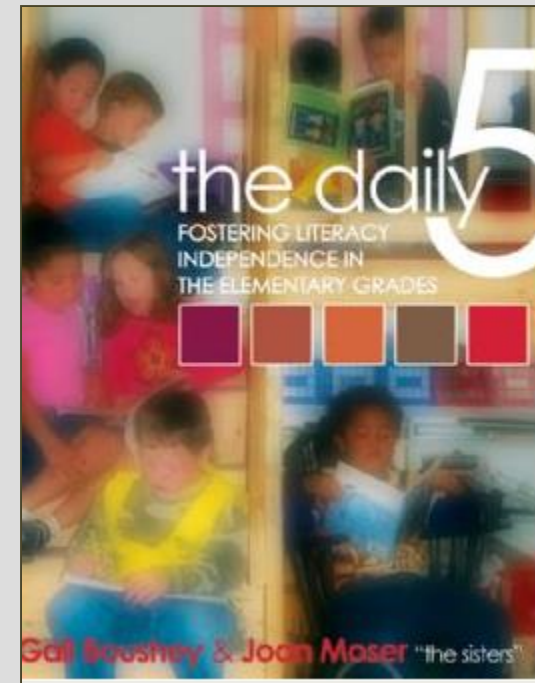
Read to Yourself

Read to Someone

Work on Writing

Listen to Reading

Spelling / Word Working

Kommentarer: